

JOSÉ YLSTRA

De tachtig gloort en haar knieën doen het niet meer zo best. José Ylstra-Nicolaï opent de voordeur van haar huis en loopt ons voor de lange, lichte gang door die een ode vormt aan het verleden. Een galerij van zwart-wit foto's waarop man en kinderen, vrienden en mooie momenten zijn vastgelegd. We merken het contrast want ouder worden valt zichtbaar niet mee en wat voorbij is komt nooit meer terug.

Des te meer is er te vertellen over die roerige jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw toen het ook in Dordt rommelde... José was meer dan een halve eeuw de levensgezel van Bouke Ylstra, de bekende Dordtse kunstenaar die in 2009 overleed. Dit koppel was jarenlang de stuwende kracht bij allerlei protestacties in Dordrecht. Opkomen voor het milieu, actie voeren tegen verspilling, meer aandacht voor wonen en speelplaatsen in de binnenstad. Daarnaast was José was één van die trotse vrouwen die zich met hart en ziel inzette voor de vrouwenemancipatie.

Pictura

"Bouke en ik ontmoetten elkaar in de jaren vijftig in Pictura. Dat was toen al een verzamelaarsplaats voor kunstenaars. Ik zat op de Rietveldacademie in Amsterdam maar van tekenen kwam weinig terecht. We trouwden en kregen al snel 3 kinderen. Maar van een traditioneel gezinsleven was geen sprake. Bouke en ik gaven in die beginjaren aan huis creatieve lessen aan kinderen, dit was onze manier om geld te verdienen. In die tijd zocht je als jongere je eigen weg om geld te verdienen, nu is alles geregeld."

Kraken

"Wij zwengelden acties aan. We waren tegen de verpaupering van de binnenstad en tegen de stedelijke renovaties die niet ten goede kwamen aan jonge mensen en gezinnen die een betaalbare woning nodig hadden. Toen begon het kraken van leegstaande panden al. En wat is er veel gesloopt in die tijd: het Oranjehotel, het oude postkantoor en de huizen aan de oude Spuiboulevard: allemaal markante gebouwen die zijn verdwenen. We vchten ervoor dat de politiek naar de mensen luisterde en dat de stad weer voor ons was. Vanaf die tijd zijn mensen steeds mondiger geworden."

Actie!

"Actievoeren was onze manier om aandacht te vragen voor leefbaarheid in de stad. Het was er vies, overal lag straatvuil. De plannen voor een grote verkeersader -dwars door de stad- hebben we iets kunnen terugbrengen. Maar de nieuw ingerichte Spuiboulevard was al een feit. Er was een vaste groep actievoerders in Dordt waar wij ook bij hoorden. Die protestacties waren vaak ludiek. Zoals de begrafenistoet waarmee we het milieu ten grave droegen. Kameraadschap was echt wel iets van die tijd. We vormden een hechte club van jonge mensen die progressief dachten en hun eigen boontjes dopten."

Flower Power

"Het was een levendige tijd, de Hippietijd. Op een reis met Bouke in de jaren zestig door Mexico zag ik prachtige papieren bloemen. Die heb ik toen meegenomen naar Nederland en verkocht aan de Bijenkorf. Ik heb ze jarenlang zelf gemaakt en verkocht, in een kraam tijdens de vele festivals. Bouke deed de lichtshows bij de Zippes: je weet wel met vloeistofdialen. We waren overal bij, vaak achter de coulissen."

De Kar

"Voor kleding of uitgaan moest je al snel naar Rotterdam, bijvoorbeeld naar De Wiek om te dansen. Hoewel, wij hadden hier natuurlijk wel de Jazzsoos en De Meierijssche Kar (politiek café), vlakbij de pont naar Papendrecht. Om te flipperen... In de zeventiger jaren hebben we de Filmliga opgericht: een verre voorloper van Cinode waar alternatieve films werden vertoond. Ik kom tegenwoordig weleens in de Movies. En ik ben blij met de komst van het Energiehuis. Dat blaast Dordrecht weer nieuw leven in."

Baas in eigen buik

"Dolle Mina's had je ook hier in begin jaren zeventig. Het ging de vrouwenbeweging erom dat we uit ons isolement als vrouw kwamen, zelfstandig leerden te zijn, eigen keuzes durfden te maken en carrière konden maken. De landelijke groepering die vanuit Amsterdam werd geleid had een flinke aanhang in Dordrecht. Er werden originele acties verzonden waaraan we meededen. Vooral voor de legalisering van abortus hebben we hard gestreden. We liepen mee met demonstraties en gingen langs de deuren om handtekeningen op te halen. Maar de wet die er uiteindelijk kwam, was ons toch niet goed genoeg: de vrouw kon nog altijd niet zelf beslissen."

Vrouwenhuis

"We hebben in die periode een pand in de Gravenstraat gekraakt om te gebruiken als Vrouwenhuis. Een laagdrempelig trefpunt voor vrouwen. Het werd ook bezocht door een grote groep Turkse vrouwen die in Dordrecht woonden. Er kwamen immers geen mannen. Zelfs Bouke werd weggestuurd als hij een klusje kwam doen. Later kregen we subsidie en mochten we het pand van de gemeente laten opknappen. Jarenlang heeft het Vrouwenhuis dienst gedaan. Nu bestaat het niet meer. Maar het heeft zijn nut gehad."

Jeugd van nu

"Ik denk dat weinig jonge vrouwen beseffen dat waar we toen voor hebben geknokt, de maatschappij blijvend heeft veranderd. Blijven werken na je trouwen en het moederschap combineren met een baan, dat lijkt nu zo gewoon maar het was in onze jeugd een schande. Toen mijn kleinzoon op de middelbare school zat, kwam hij een keer met zijn schoolboek voor maatschappijleer naar me toe en wees een artikel over de Dolle Mina's aan. 'Kijk' zei hij: 'nu snap ik waarom je dat allemaal hebt gedaan.' Opeens zag hij dat in, was trots op me, en wat deed me dát goed!"

Protest tegen milieuvervuiling: de rouwstoet bij de Krispijnsetunnel

